

GLASNIK

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . K 2.-
četrtilletna . . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

AUSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 25.

V Ljubljani, dne 21. junija 1918.

Leto XI.

I. LJUBLJANSKO DELAVSKO KONSUMNO DRUŠTVO

vabi v nedeljo dne 26. junija 1918 k sv. maši, ki bo ob 8. dopoldne s pridigo na Rožniku. Pridite!

Ali smo že blizu konca?

(Dalje.)

2. Slika »Apokaliptična zver«.

Med dobrim in hudim je vidno nasprotje in boj se bije med obema, odkar ljudje hodijo po zemlji. Dobro načelo vlada v kraljestvu božjem, ki je sv. katoliška cerkev, hudo pa v satanovem kraljestvu, to je družba vseh hudobnih duhov in ljudi, ki sami radovoljno v grehah živijo in še druge v grehe zapeljujejo.

Znak in simbol božjega kraljestva je cerkev sv. Petra v Rimu, znak satanovega kraljestva je pa zmaj ali skrivnostna zver.

Kako je prišel Satan do tega znaka? — To nam pove sv. pismo. V apokalipsi, to je »Skrivno razodenje sv. Janeza«, beremo: »In nastal je velik boj na nebu: Mihael in njegovi angeli so bili boj z zmagom, in zmaj se je boril in njegovi angeli, pa niso premagali, in niso več našli svojega mesta v nebesih. In vržen je bil zmaj, stara kača, ki se imenuje hudič in satan, ki zapeljuje ves svet, vržen je bil na zemljo in angeli njegovi so bili z njim izgnani.« (Apok. 12, 7—9.) Sv. Janez je gledal v proroškem zamaknjenju ta boj in padec satanov v podobi strašnega ognjenordečega zmaja, ki je padel z neba na zemljo. Pa tudi v »Stari zavezi« nam prerok Darnijel kaže bogusovražne moči v podobah hudih zveri.

1.

Kako je prišlo do nasprotja in boja med angeli božjimi?

Bog je ustvaril nebo in zemljo in vse, kar je v njih. Vse stvari so prišle prav dobre iz rok božjih.

Angeli so bili tudi vsi dobri ustvarjeni, a prestati so morali preskušnjo, da si zaslužijo plačilo v nebesih. Večina angelov je dobro prestala to preskušnjo, mnogo izmed njih pa ni obdržalo svojega prvenstva; postali so Bogu nepokorni in so izgubili pravico do nebes.

V čem prav je obstajala ta preskušnja angelov, ni jasno povedano v sv. pi-

smu; le napuh in zavist očitajo satanu, in očeta laži ga imenuje Kristus. Nekateri cerkveni učenci mislijo, da je Bog pokazal angelom prihodnjega Mesija, ki bo Bog in človek skupaj; potem Marijo, mater Odrešenikovo, ter je zahteval od angelov, da molijo Kristusa, Boga-človeka, in priznajo Marijo za svojo kraljico. Lucifer pa je zase hotel imeti to čast zveze z drugo božjo osebo in vsled tega sedež na božjem prestolu. Ker Bog ni mogel njemu na ljubo spremeniti večnih sklepov, je prišlo do upora in odpada.

Satan pa svoje namere, postati najvišji gospod in uživati čiščenje božje, te namere ni opustil. Začel je na zemlji delati na to, da podvrže vse ljudi sebi in jih odtrga od Boga; upornik je bil in ostane vedno.

Zadela je sicer Luciferja kaznen, da je zavržen izpred obličja božjega, vendar še ni tako zaprt v peklu, da bi ne mogel na svetu ničesar več storiti. Bog mu je pustil prosto, hoditi po svetu in skušati ljudi do sodnjega dne. Zakaj je tako, ne vemo; vendar je gotovo, da ne more satan škodovati nobenemu človeku več, kakor mu pripusti Bog.

Sicer vemo, da hodi hudič po svetu kot rjoveč lev ter išče, koga bi požrl. Zoperstaviti se mu je srčno v veri. Tudi sv. apostol Pavel nas opominja, »da imamo boj nasproti oblasti in moči, zoper vodnike sveta te teme, zoper hudobne duhove na nebesu«. Vsak človek posebej se mora vojskovati s satanom za svojo dušo, pa tudi cela katoliška cerkev stoji v boju s kraljestvom satanovim.

2.

Oglejmo si še obojestransko vojsko.

Kraljestvo božje vlada Gospod Bog vojskinih trum, ki je prepustil vso oblast na svetu svojemu sinu, našemu Gospodu Zveličarju. »Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji.«

Kristus je nevidni poglavar sv. cerkve na zemlji, ki ostane pri njej do konca sveta. Vidni poglavar katoliške cerkve pa je rimski papež; z njim vred vladajo cerkev škofje; drugi duhovniki jim pomagajo v dušnem pastirstvu.

Posamezni kristjani so udje sv. cerkve in vojakji vojske Kristusove.

Posebne vrste bojevnikov so redovniki in kongregacije, ki morajo prevzeti bolj težavne bojne službe.

Tudi državne in avtonomne oblasti, če so katoliške, so dolžne podpirati cerkev v tem boju s satanom in njegovo tovarišijo.

Razmere med katoliško cerkvijo in državo so po božjem in naravnem pravu določene; na vladarjih in ministrih je, da jih drže zvesto in krepko; s tem sebi največ koristijo, pa tudi cerkvi izdatno pomorejo.

Tako vidimo, da ima sv. cerkev vse pomočke od svojega Ustanovitelja podeljene, ki so potrebni za uspešen boj in gotovo zmago nad satanom; le od nas je torej odvisno, kakšen bo konec boja, kakšni bodo nasledki za čas in za večnost.

Nasproti cerkvi tudi satan organizira svoje pristaše, jih oborožuje in vadi za boj in končno odločitev.

Satan sam je knez sveta te teme in vrhovni poveljnik hudobnih trum. Njegovi najbližji pomočniki so drugi zavrženi duhovi, ki skušajo in zapeljujejo ljudi.

Vsak človek, ki smrtno greši, postane sovražnik božji in suženj satanov; njegov vojak pa bo šele tedaj, ko v svoji hudobiji trdovraten ostane. — Hudobija ima več stopinj, od navadnih grešnikov do velikih zapeljivcev in brezbožnih poglavarjev.

Moč teh hudobnežev močno zraste s tem, da se zbirajo v družbe in stranke, in tako z zedinjenimi močmi, po določenem načrtu delajo za satana in njegovo kraljestvo.

Končno uporabljata zase satan tudi brezversko državno oblast, ki nekako zbira in vodi in spolnjuje vse druge hudobne naprave.

Satan je že mogočno oborožen in še vedno naprej pomnožuje in dopolnjuje svoje bojne vrste in sredstva za končni odločilni boj.

Ko bi tudi kristjani tako pridno se pripravljali na vojsko, bi bilo upanje zmagę za poedince veliko večje, ker cerkev kot taka ne bo nikdar premagana; »peklena vrata je ne bodo premagale«.

3.

Zgodovina tega boja.

Boj za prvenstvo se je začel na nebu, kakor smo videli, pa tam gori je Luciferju spodletelo in pahnen je bil s svojimi tovariši iz nebes in vržen na zemljo.

Na zemlji je takoj začel boj nasproti Bogu in je zapeljal Adama in Evo. To je bila zanj velika zmaga, pa tudi vzrok po-

gube. Zmaga je bila, ker je človeški rod spravil v svojo sužnost po izvirnem grehu, ki se drži vsakega človeka po rojstvu, a zažugana mu je bila kazen poraza: »Sovraštvo bom postavil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom, ona ti bo glavo strla, a ti boš njeno peto zalezovala.«

Kar Bog zažuga, gotovo spolni. Poguba satanova je gotova, a prej bo še boj, in v tem boju bo mnogo ranjenih, mnogo ubitih.

Boj je satan nadaljeval tudi zunaj raja. Kajna je našuntal zoper Abelna; in tako dalje je zapeljeval ljudi na vseh krajih in potih s takim uspehom, da je stalo ob času Noetovem vse človeštvo v prostovoljni službi satanovi. Le Noetova rodbina je še služila pravemu Bogu.

Prišla je kazen, vesoljni potop, čez grešni rod človeški. Kdor se ni prav spokoril v tem strašnem času, je zapadel tudi večni kazni v peklu. Spomin na to strašno kazen ni več izginil iz zavesti človeškega rodu na zemlji; vendar ni bil zadosti močan, da bi bil obvaroval Noetove potomce pred novim odpadom od pravega Boga.

Že Kamovega sina Kanaana je satan pridobil zase in ž njim njegov zarod. Pa tudi drugih Noetovih ljudi ni pustil v miru. Koliko je izdalo satanovo delo, vidimo že nekaj sto let po potopu ob zidanju babilonskega stolpa, ki ga niso postavili v čast Bogu, ampak sebi na slavo iz napuha. Zato se je Bog ustavil njihovi nakani, jim zmešal govorico ter jih razgnal po zemlji na vse strani.

Odsihmal je bil človeški rod razdeljen v posamezna plemena in narode, ki so hodili svoja pota. Bog je sicer dal vsakemu narodu toliko sredstev in darov, da je mogel najti pravega Boga in hoditi njegova pota, vendar prav posebno je skrbel samo za Abrahamove potomce, to je izraelsko ljudstvo. Prav posebno pa je kaznoval tudi le tiste narode, ki so čez mero

grdo živeli, kakor n. pr. Sodomce, Kanaejce, Amalečane, Egipčane in še nekatere druge, ki jih je iztrebil s površja zemlje.

(Dalje prih.)

Jetiki boj!

Dr. Anton Breclj je spisal knjigo, ki napoveduje jetiki boj. Izdala in založila jo je Nova založba v Ljubljani. Strokovnjaško in zelo poljudno je pisana in se bere in umeva lahko. Obsega »Predgovor« in »Uvod«. Vzrok jetiki. Kako se okužimo z jetiko? Obramba človeškega telesa zoper jetiko. Pogoji jetičnemu obolenju. Duševno občutje za jetiko. Koliko nas je jetičnih? Pomen jetike za prosveto in narodno gospodarstvo. Kako se javlja in kako poteka jetika? Kako odvrčamo jetiko? 1. Razkuževanje. 2. Gmotna in prosvetna povzdiga. 3. Stanovanje in obleka. 4. O hranitvi. Npravna stran obrambe zoper jetiko. Zdravljenje jetike. Sklep. Priloge. Med razpravami slovenskih zdravnikov, ki jih žalibog ni veliko, kar ni čisto nič čudnega, ker so slovenski zdravniki v prvi vrsti praktiki, katerih služba je med vsemi prosvetljenimi stanovji najnapornejša, je dr. Brecljevo delo morebiti najbolj poljudno in zato tudi najboljše, ki ga je spisal kak slovenski zdravnik. Vošnjakovi poljudni spisi so morebiti kam boljši, toda Vošnjak je bil pisatelj po poklicu, ki je veliko pisal; strokovno ga, v kolikor more presojati lajik, ki se je moral z jetiko veliko pečati, dr. Breclj presega. Evo zgled iz dr. Brecljeve knjžice: . . . delavci in obrtniki izkazujejo v »prašnih« strokah največjo bolehavost in umrljivost na jetiki. Enako prizadeti od jetike so zaposlenci krčmarske, žganjetoške in kavarnarske obrti, kar ni težko umeti. Dolgo, posebno nočno delo, nered glede na hrano in počitek, bivanje in delo v slabozračnih, zakajenih in prašnih prostorih, neprestano

okuževanje prostorov po malomarnih gostih s slabimi razvadami, vse to kopičenje najslabših razmer se kaže v strahotnem številu jetičnih žrtev.

Najhujše, kar sem videl v tem pogledu, je delo cunjaric v papirnicah. V veliki dvorani je bilo kakih sto deklet zaposlenih s cefranjem starih suhih cunj. Kakšne so te cunje, ki se tam zbirajo, si lahko mislimo. Prah v tisti dvorani je bil tolik, da ni bilo videti nekaj korakov daleč, ozračje tako dušeče, da nismo mogli vstrajati v tem prostoru več kot nekaj trenutkov.

»Zakaj ne zmočite cunj, da bi se tako strašno ne prašilo?« smo rekli tovarniškemu poslovođu, ki nam je razkazoval obrat.

»Blago bi trpelo!«

»Zakaj pa nimajo delavke zrakčistih dihalnih naprav na obrazih?«

»Ne marajo zanje!«

»Morda niso priročne?« smo povpraševali dalje.)

Poslovođa je molčal.

»In koliko časa vstrajajo delavke pri tem groznem delu?«

»Malokatera po eno leto.«

»In potem?«

V odgovor je skomignil z ramama hlapec in zastopnik velikega kapitala.

× × ×

Delavci! Delavke! Kupujte »Jetiki — boj!«

× × ×

Zakaj smo Slovenci tako revni na delih, namenjenih ljudskemu zdravju? Zdravnik praktik, preobložen z delom ponoči in podnevi, nam spiše tako lepo delce. Zakaj se ne oglase tudi tisti slovenski zdravniki, ki imajo časa in ne poskrbe, da se moderno zdravljenje s poljudno znanstvenimi knjžicami razširi med ljudi?

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Abulfaragus je zapazil, kako vpliva povest na Aleidis. Bal se je, da ji ne bi nadaljevanje škodovalo. Vprašal jo je:

»Plemenita gospa, ali bi ne bilo bolje, če odgodimo nadaljevanje na jutri? Jokaš in nisi še slišala najstrašnejšega moje povesti. Večer in tema te zelo razburjata, podnevi ložje poslušaj!«

»Nisem še slišala najstrašnejše tvoje povesti?« je stokala plemkinja. »Kaj je strašnejše kakor usoda leprozov?«

»Usoda mojega očeta!« je zaklical Abulfaragus in solze so mu drle iz oči, »o, če bi jo smel zamolčati!«

Vsi so molčali nekaj časa in premišljevali, dokler ni rekel Bernard:

»Da, jutri nam pripoveduj podnevi naprej. Preveč si pretresen, mi bi ne počivali ob spominu na strašno povest.«

Kmalu nato so zapustili dvorano in so odšli v spalnico.

II.

Drugo jutro je vzšlo solnce v celi svoji krasoti. Bernard in Aleidis sta prišla že

zgodaj zjutraj v dvorano. Pričakovala sta, da jima bo Abulfaragus nadaljeval svojo povest, a približalo se je opoldne, a prijatelj ni prišel. Prišel je sluga in jima povedal, da Abulfaragusu ni dobro in da se opravičuje, ker ni prišel.

Bernard in njegova žena sta šla nemirna v njegovo sobo, kjer je ležal v postelji. Mislila sta, da je Abulfaragus le malo bolan in sta ga osokoljevala.

»Abulfaragus,« mu je rekla Aleidis, »kriva sem jaz, ker si obolel. Moja nepremišljena radovednost je zahtevala od tebe povest, ki je vzbudila v tebi žalostne spomine.«

»Res, plemenita gospa,« je odgovorjal Abulfaragus, »zbolel sem vsled svoje povesti, a ne zato, kar sem povedal, marveč zato, kar moram še pripovedovati. Ko sem Vam obetal svojo povest, sem se preveč zanašal na moje moči; nikdar jo ne bom mogel povedati. O, saj ne veste, kakšne strašne reči Vam moram pripovedovati.«

»Poznali torej ne bomo tvoje povesti? Moja radovednost ni zadovoljena, Abulfaragus. Ime mojega očeta je vpleteno v mojo povest; oprosti, ker gorim radovednosti. Ne zahtevam od tebe, da precej nadaljuješ, ker dobro vem, da te ga zdaj ne mo-

reš, a poznati moramo celo tvoje življenje.«

»Moja usta, plemenita gospa, ti ne bodo nikdar naznanila strašne usode mojih staršev, ne morem jo spregovoriti . . .«

Ko je to govoril, je potegnil izpod zglavja spisano knjigo, katero je izročil Aleidis, rekoč:

»Poglej, plemenita gospa, tu je obsežna cela povest mojega očeta, mojega kuma in dobrotnika. Gospod pl. Reedale ti jo lahko prebere. Prvo poglavje sem Vam povedal včeraj; mislim, da na to ni sta pretočila preveč solza. Na moje zdravje se ne ozirajta, ker nisem bolan in potrebujem samo počitka, da popolnoma ozdravim.«

Bernard in Aleidis sta šla z rokopisom v dvorano, kjer je pričel grof Reedale brati:

V trdi zimi je strašna bolezen leprozija takorekoč stala in ni znatno napredovala. Stroge ukrepe so pričeli opuščati, a komaj se je pričel ponoči tajati led, ko se je pričela zopet liki požar razširjati. V nekaterih dneh se je polastila leprozija že več sto ljudi. Bežali so zopet eden od drugega, nastavili so zopet več pobijalcev, kdor ni odšel na migljaj teh oblastvenih pobijalcev v kužno hišo, so odsekali z dolgo sekuro glavo ali so ga pa prebodli

Presojevalnice cen.

Prehranjevanje ljudi je skorajda najtežavnejši problem, ki ga je naprtila sedanja vojna državni upravi. — Treba je pritegniti vse razpoložne zaloge, preskrbeti nove in vse te zaloge enakomerno porazdeliti. — Posebno težavna je uravnava cen. — Živila in druge vsakdanje potrebščine naj se razdele za tako ceno, ki jo tudi ubožni sloji lahko plačajo. — Vobče priznana načelo v državnem gospodarstvu je, da uravnajo cene ponudbe in povpraševanje. Cene padajo, če so zaloge velike in potreba majhna, nasprotno pa cene rastejo, če je potreba velika in razpoložna zaloga majhna. — Ako je na trgu mnogo blaga na ponudbo in kupcev le malo za to blago, cene avtomatično padajo. — Nasprotno pa opazujemo, da cene silno rastejo, ako je le malo blaga na trgu, kupcev pa veliko, ki potrebujejo blaga. — Vsled dolgotrajne vojne so se naše zaloge silno zmanjšale; iz inozemstva ne dobimo skoro prav nič blaga, ker je ves dovoz ukinjen. — Naravna posledica te prikazni je, da so pri nas cene silno poskočile. — Prehranjevanje ubogih slojev bi postalo nemogoče, ako bi ostala uravnava cen prepuščena tistim faktorjem, ki so v mirnih časih regulirali cene. — Kako naj zmore siromak cene, ki jih narekujeja prodajalec in trgovec pod vtisom silnega pomanjkanja in naraščajočega popraševanja po blagu? — Nепrestanemu dviganju cen se je morala državna uprava z vso svojo avtoriteto upreti. — Morala je sama prevzeti uravnava in določitev cen in svoje ukrepe zavarovati z ostrimi kaznimi. — Tako smo dobili predpise o uravnavi cen, določila zoper navijanje cen in zoper oderuštvo. — O uravnavi cen razpravlja posebej cesarski ukaz z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131, ki si je nadel težko nalogo, razrešiti zamotani problem prehranjevanja ljudi. — Iz obsežnih predpisov

naj posnemo v pričujoči razpravi le tista določila, ki veljajo presojevalnicam cen. Presojevalnice cen so nova uredba, ki je dosihmal pri nas nismo poznali. — Je to uredba, ki je v najožji zvezi s problemom uravnave cen. — Pravična, interese producentov in konsumentov enako upoštevajoča uravnava cen, je zadeva, ki je državna uprava s svojim v trgovskih in kmetijskih zadevah neizvežbanim uradniškim aparatom pri najboljši volji ne more sama urediti. — Zato potrebuje sveta in sodelovanja večšakov in strokovnjakov, ljudi, ki poznajo razmere, družabne in gospodarske, ljudi, ki so v najožjem stiku s praktičnim življenjem. — Kot tak svetovalec in sodelavec pri uravnavi cen so mišljene presojevalnice cen.

Oglejmo si pobližje ustroj in naloge presojevalnic cen!

Na sedežu vsakega zbornega sodišča prve stopnje (deželnega ali okrožnega sodišča) se ustanovi vsaj ena presojevalnica cen. — Presojevalnica je sestavljena iz predsednika in enega ali več namestnikov ter iz dvanajst članov. — Predsednika, njegovega namestnika in člane presojevalnici imenuje politično deželno oblastvo.

Za predsednika, namestnika in za člane presojevalnic se smejo imenovati le take osebe, ki imajo gospodarske skušnje in od katerih se more pričakovati objektivno presojanje vprašanj, ki se jim predložijo, da izrečejo svoje mnenje. — Za predsednika naj se, ako je mogoče, vzame kak aktiven ali vpokojen javen funkcionar. — Trije člani se imenujejo na predlog trgovinske in obrtne zbornice. Vsaj eden teh članov mora biti trgovec; pri izbiri ostalih dveh članov se je ozirati na produkcijske stroke, ki prevladujejo v okolišju trgovinske in obrtne zbornice. — Tri člane imenuje deželno politično oblastvo na predlog kmetijske družbe, — šest članov pa izmed konsumentov. — V presojevalnicah so torej zastopani trgovci, producenti,

kmetovalci in konsumenti. — Konsumenti imajo polovico v presojevalnici zastopanih glasov.

Na Kranjskem imamo dve presojevalnici cen, eno s sedežem v Ljubljani, drugo s sedežem v Novem mestu.

Presojevalnice cen so podrejene ministru, kateremu je podrejeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi. — Politično deželno oblastvo mora nadzorovati delovanje presojevalnic in za ta namen izdati potrebne ukaze.

Predsednik, njega namestniki in člani presojevalnic imajo pravico in dolžnosti javnih uradnikov in uživajo kot taki varstvo kazenskega zakona.

Presojevalnice cen razpravljajo o vseh v njih področje spadajočih zadevah v sejah, ki jih sklicuje in vodi predsednik, oziroma, če je ta zadržan, njegov namestnik. — Predsednik mora paziti na to, da se na razpravah nazori vseh v presojevalnici zastopanih slojev enakomerno poslušajo.

Razsodbo o vseh stvareh, ki se je o njih razpravljalo, napravi predsednik sam. — V presojevalnicah torej ne odločuje večina, temveč predsednik sam. — Predsednik mora mnenja in pojasnila sestaviti po najboljši vednosti in vesti; ozirati se mora sicer na vse podane izjave, vendar pa odločuje sam na podstvi lastne presoje stvarnega položaja. — Svoje mnenje mora predsednik naznaniti članom presojevalnice. Zoper mnenje predsednika člani presojevalnice sicer ne morejo ugovarjati, vendar pa je vsakemu članu dano na voljo, da poda posebno mnenje, ki ga mora potem predsednik priložiti svojemu mnenju.

Cesarski ukaz z dne 24. marca 1917. l., drž. zak. št. 131, ki ustanavlja presojevalnice cen, obrača posebno pozornost zatiranju draženja in oderuštva. — Draženje in oderuštvo kaznujejo sodišča. — Ugotovitev, jeli v danem primeru zahtevana cena primerna ali pretirana, je zelo težavna. — Ali je cena primerna ali ne,

z dolgo sulico. Meščani sami so postali pobijalci, kjerkoli so zagledali kakega leproza, so mislili, da store dobro delo, če ga preganjajo kakor steklega psa in pobijejo.

Moj oče ni odpovedal nikomur svoje pomoči. Cele dneve je bil izven svojega stanovanja, tolažil je bolnike in posrečilo se mu je, da je katerega ozdravil. Če je tudi ljubil svojo rodbino, ga le niso zadrževale naše solze, da je obiskaval hiše okužencev. Smatral je za svojo sveto dolžnost v popolni meri vršiti svoj poklic in kljubovati vsej nevarnosti, da pomaga svojim sotrpinom. Misлил je tudi, da ne naleze bolezn, dokler se maže z znanimi mu zelišči in je nadaljeval zato svoje posete. Nekega večera je že pretekla ura, ko se je vračal po svoji navadi. Mati moja ga je čakala utripajočega srca in se je tresla v strahu, ker se je bala, da se mu je kaj zgodilo, a kljub temu je molčala, da nas ne prestraši.

Učil sem svojo sestro Marijo brati v knjigi, a kljub temu sva videla, kako bled je bil obraz naše matere in da je poslušala boječje najmanjši šum s ceste kot predznak dohoda našega očeta. Preteklo je pa toliko časa, da je zaprla Marija knjigo, začudeno gledala okoli in vprašala:

»Mati, kje je pa naš oče?«

Mati ni odgovorila, toda po licih so ji lile tihe solze, žalostno je gledala sestro in jo pritisnila na svoje prsi. Zase sem mislil, da oče morebiti čuje pri smrtni postelji kakega bolnika in nisem umeval strahu svoje matere, dasi sem tudi jaz točil solze, ker sem videl, da plaka mati. Vse, kar sem govoril, ji ni potolažilo duše, slutila je strašno nesrečo in je jokala s sestro do jutra. Mene je tudi mučil strah, ko je vzšlo solnce, oče pa le še ni prišel!

Mati in sestra sta jokali, si ruvali lase in trgali obleko . . . jaz, ki sem mislil, da sem srčen, sem brez dobre misli stal zraven in nisem našel besede, da ju tolažim. Rekel sem koncem koncev materi, da grem iskat očeta ali da slišim kaj od nje. Z neumljivo mi strastjo me je poljubila, kakor da se boji, da tudi mene ne bo nazaj in se je zgrudila na kolena s sestro pred križ.

Naši prijatelji mi niso znali povedati, kaj je z očetom; nihče ga ni prejšnji dan videl; letal sem zatajenih solza po mestu, toda nihče ni odgovarjal mojim vprašanjem. Popoldne sem stal na mostu in obupano gledal po vodi; nisem vedel, na kaj mislim, tako me je omamila bolečina. Iz tega senja so me vzbudili surovi moški glasovi, ko se obrnem, imam pred seboj

leproza, katerega so podili pobijalci s sulicami. Smilil se mi je, ker je ves obupan ječal; sočustvo me je gonilo za njim in prišel skozi mestna vrata na polje, kjer sem videl, kako so se odprla vrata lazareta, skozi katera so pahnili leproza, na kar so jih zopet zaprli.

Prešinjen najgrenkejše bolezni, sem se vsedel pred tem obsežnim grobom na travo in premišljeval o usodi leprozov v lazaretu. Videl sem žive mrliče, kako so hodili okrog in bežali eden pred drugim iz groze pred ranami, v umazanju, v smradu so sovražili eden drugega! Strašno me je mučila misel, da so v tem zidovju ljudje, ki so divje gledali še svoje umirajoče, njih srce je pa bilo še močno dovolj, da so umevali vse grozote svoje usode. Videl sem ljudi, ki so spali poleg svojih mrtvih tovarišev in se jim ni zdelo niti vredno, da gredo proč od smrti, ki jim je grozila.

Vtopljen v take misli, sem ležal, kar slišim nepričakovano klicati svoje ime; veselo zakličem, ker slišal sem glas svojega očeta. Vstanem in se oziram okoli. A kaj zagledam! Zgrozil sem se; smejal sem se, kakor se smeje kdo, ki se roga in brez vsakega čustva sem se zgrudil na zemljo . . .

se da presoditi le na podstavi praktične gospodarske izkušnje. — Presojevalnice cen, ki so v njih zastopani vsi sloji prebivalstva in katerih člani naj imajo potrebne praktične izkušnje, so poklicane, da presojajo primernost cen in izrekajo mnenje, ali je zahtevana cena pretirana ali ne.

Prva naloga presojevalnic je torej, izrekatih sodiščem mnenja o primernosti cen v primerih draženja. — Presojevanje cen v pravem pomenu besede je tedaj prva naloga presojevalnic. — Razun sodiščem morajo presojevalnice izrekatih mnenja o primernosti cen in o okolnostih, ki so merodajne za določitev cen, tudi drugim državnim oblastvom, tako n. pr. političnim oblastvom, kadar določajo najvišje cene ali prodajno ceno za razne predmete.

Druga naloga presojevalnic je določiti ravnalne cene. Presojevalnice morejo v svojem okolišu določiti cene za potrebne predmete, po katerih se je treba ravnati. — Kaj so ravnalne cene? Ravnalne cene so podstava za presojanje, ali je v danem primeru storjeno kaznjivo dejanje draženje ali ne. — Preseganje normalnih cen samoposebi ni kaznjivo; ravnalne cene so le merilo za presojanje, ali je v danem primeru zahtevana cena pretirana ali jo je smatrati za primerno. — Kdor se ravna po ravnalnih cenah, kdor torej ne zahteva večje cene, kot je ravnalna cena, tam se ni bati, da si nakoplje kazensko preganjanje radi draženja. — Kdor pa nasprotno zahteva višjo ceno, kot je ravnalna cena, ta se izpostavlja nevarnosti, da ga bo sodišče preganjalo radi draženja. — Ravnalne cene so torej zelo važna uredba, važna za vsakogar, ki prodaja potrebne reči, važna pa tudi za oblastva, ki zasledujejo dražilce in navijalce cen.

Ravnalne cene se morejo določiti le za take reči, ki za nje ni določena od pristojnega oblastva najvišja cena ali pa prodajna cena. — Ravno tako se ne smejo postaviti ravnalne cene za reči, s katerimi gospodari država (žito, krompir, fižol i. dr.) in za katere so določene prevzemne cene. — Ravnalne cene mora presojevalnica naznaniti političnemu deželno oblastvu. Politično deželno oblastvo ima pravico ugovarjati zoper določene ravnalne cene. Ugovor se mora vložiti v osmih dneh na osrednjo komisijo za presojanje cen na Dunaju. — Ako politično deželno oblastvo ni v osmih dneh ugovarjalo, mora presojevalnica postavljene ravnalne cene v svojem okolišu objaviti.

Presojevalnica sestoji, kakor smo omenili, iz zastopnikov konsumentov in producentov. Varovati mora enakomerno interese obeh skupin; pri svojem poslovanju se mora torej ozirati na upravičene interese producentov, opustiti pa mora tudi vse, kar bi utegnulo oškodovati konsumenta. — Paziti mora, da cene tako izravna, da ne oškoduje producentov in da tudi konsumente obvaruje škode. — Tretja glavna naloga presojevalnic je torej pravično in nepristransko izravnati cene. — Presojevalnice naj po možnosti tudi preprečijo nadaljnje dviganje cen; njih končni smoter bodi, da kjer le mogoče dosežejo padanje cen. — Ta naloga je seveda v sedanjem času prav posebno težavna, ako uvažujemo splošno pomanjkanje

vseh potrebnih reči in pa dejstvo, da je naš denar izgubil precej svoje vrednosti.

Presojevalnice naj slednjič tudi podpirajo oblastva pri nadzorovanju prometa s potrebnimi rečmi ter pri preganjanju prestopkov zoper predpise, ki uravnavajo ta promet. — V ta namen sme predsednik presojevalnice postaviti posebne nadzorne organe.

Razun lokalnih presojevalnic cen, ki smo jih spredaj opisali, imamo potem še posebno osrednjo komisijo za presojanje cen, ki ima svoj sedež na Dunaju. — Ta osrednja komisija ima iste naloge kot lokalne presojevalnice cen, razteza pa svoje področje na vse kronovine. — Osrednja komisija je neposrednje podrejena uradu za prehranjevanje ljudi.

Okno v svet.

Prehrana na Kranjskem je menda najslabša v celi Avstriji. Tako slabo je izpekljana, da nikjer slabše ni. Kranjska dežela, v kateri se je dvignila po Krekovi zaslugi živinoreja tako, kakor malokje drugod, je zdaj z mesom najslabše preskrbljena v celi Avstriji. Koroška, ki je bila ravno tako v ožjem vojnem ozemlju kakor Kranjska, je še vedno primeroma dobro, v primeri s Kranjsko pa naravnost sijajno preskrbljena z mesom. Seveda, dr. Šusteršič, dr. Lampe in dr. Pegan so rajši preganjali dr. Kreka in druge poštene ljudi, kakor pa da bi storili svojo dolžnost v varstvo kranjske živinoreje, ki je takorekoč danes popolnoma uničena, česar seveda ta gospoda ne ve, ker se zabava Šusteršič lepo v razkošnih toplicah v Gasteinu, namesto da uraduje kot dež. glavar, za kar je plačan; Lampe in Pegan pa itak brez njeja ničesar storiti ne znata. Po polomu v Završnici še tak polom v živinoreji!

Češnje. To je bilo enkrat. Kdaj je že to! Takrat si, mati, z 20 vinarji lahko razveselila svoje otročiče s češnjami in zdaj: 7 K 20 vin. do 8 kron stanejo češnje na ljubljanskem trgu in borovnice 3 krone kg. Delavski otroci se bodo morali pač sadju odpovedati, ker to raste zdaj le še otrokom milijonarjev in tistim, ki so hujskali na vojsko.

Bankovcev imamo zdaj v naši državi za 22.500.000.000 kron; vsak mesec jih izdajo za 800 milijonov; pred vojsko smo jih imeli približno za 2 tisoč in pol milijona kron. Seveda da morajo zato kvišku cene blaga. In posledica? Stotisoče delavcev in mestnih ljudi umira počasne lakote, ker ne morejo več zmagovati visokih cen tudi za blago, ki je. Gospodarji delavcem plač ne zvišujejo. Kam bo vse to privedlo?

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Sorbenje, Najzanesljivejše sredstvo proti temu je garje, „PARATOL“ lišaj, domače mazilo. hraste. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3.50 dvojni lonček K 6. — PARATOL-PRASEK varuje občutljivo kožo. Skatlija K 2.50. — Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri PARATOL delavnici lekarnarja M. KLEIN-A Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj, t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.—.

Preprodajalci dobé popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—. Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—. Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18.—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 41, Petrinjska ulica 3, III., telefon 23-37.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO LJUBLJANI

registrovana [zadruga] z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¼/0.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Miši - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero dohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za ščurke K 4.50; tinktura za stenice K 2.—; uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom K 1.50 in K 3.—; sem spadajoči razprševalec K 1.20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1.20; mazilo za uši pri živini K 1.50; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri pseih K 1.20; prašek proti ušem pri perutnini K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 41, Petrinjska ulica 3.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.